

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piaczsor 452 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.
A „nyitott” cikkek sora után 15 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

HIDVÉGI GRÓF

MIKÓ ÁDÁM

született jun. 2-án 1843, meghalt sept. 16-án 1862.

Az egész hazánk által fájalt családi gyászese-
tet, melyet a táviratok útján már lapjaink is hirdet-
ték, a következő szomorú jelentés tudatá:

Hidvégi gróf Mikó Imre maga, gyermekei: gróf Mikó Mária, férje gr. Teleki Károly, s gr. Mikó Anna, ugy szintén minden rokonok nevében a legmélyebb és kesetűbb fájdalommal jelenti, egyetlen fiának, családja utolsó fíjaradékanak, hidvégi gróf **Mikó Ádám**-nak élete 20-dik esztendejének kezdetén, folyó hó 16-án éjféli 11 $\frac{1}{2}$ órakor Lintzben történt halálát. Midőn az egész család már megérkezettnek hitte a boldog perczet, mely viszont édes övéi körébe hozandja a mindnyájuk által for-
rón szeretett ifjat, ki pár év óta külföld egyetemén mivelt magát, akkor érkezett a hír jelentve betegségét a várva-vártanak. Az apa még láthatta egyetlen fiát, de már a halál árnyékában; a nagy rohammal jött nyavalyát föltartóztatni emberi erő nem vala képes s így a szívszakadva öhajított viszontlátás hosszú elválásban végződött. Benne egy ifju élet, egy háznak öröme, egy családnak jövője lettek sem-
mivé! Csak hűlt tetemei érkeznek meg annak, ki a vágy szárnyain röptt volna hazájába, s egyenesen a reformátu-
sok belső farkasutczai templomába kísértetve, f. hó 23-án délután 3 órakor, rövid halotti beszéd után, a köztemetőben levő családi sírboltba fognak elhelyeztetni. Kolozsvárott, szeptember 22-én, 1862.

Ezelőtt 226 évvel 1636-dik év aprilhava 21-kén, a hidvégi Mikó nemzetség egyik ágának legvégső ivadéka, hazánk legkitünőbb államférfiának s tudományos polgárának, fejedelmi tanácsos Mikó Ferencznek egyetlen fia ham-
vait hozták be monostor felől eltemetni Kolozsvárra.

Csaknem harmadfél század elmúltával e hó 23 kán szintén monostor felől hozták hazánk legkitünőbb honfiának, egyetlen fiu gyermekét, és a köztiszteletű Mikó nemzetség legutolsó fíjaradékat eltemetni Kolozsvárra!

Mekkora csapás ez a legjobb, legnemesb atya szívén; mekkora ama főuri nemzetségen, s minő fájdalmas hazánkra nézve ezen derék fiatal halála, ki tiszta erkölcs, szorgalom, becsületesség, hazaszeretet, egyszóval minden polgári ére-
nyekben ily ifjan kitüntette magát; s ki nagyra törekvő lel-
kében az emberszeretet és valódi népszertiség érényeit oly hiven ápolta?!

E hó 23-án délután fél négykor érkezett a fájalt ha-
lott koporsója a város batarára, hol a három magyar vallás-
felekezet főtanodáinak összes ifjusága tanárai vezérlete
alatt, a város értelmiségének zöme, a színház összes sze-
mélyzete, a f. k. kormányzók tagjai, Marosvásárhelyváros, és a marosvásárhelyi ref. főtanoda küldöttjei, ugyanonnan a kir. táblai elnök, Kolozsvárról mindenki főiskola tanárikara, valamint a lutheranus szász és disunitus román lelkész s több ezerekre menő néptömeg várt részt venni a szomorú ünnepeken.

A gyászszekér körül hat főrangú fiatal jött gyászban kivont karddal, a feketébe vont hat ló körül tíz várososzo-
ga ügyelt fel diszruhában. A koporsót megelőzte a ref. fő-
tanoda ifjuságának zenekara, melynek megalapítására az elhunyt fiatal buzditással s anyagi és erkölcsi segélyvel közreműködött. A koporsót a ház barátai, rokonai kísérték, a férfiak közvetlenül gyalog, a nők kocsin. Az előbbieket között láttuk a katonai rendből Horváth-Toldi János gróf tábor-
nokot, és Windischgrätz herceget alezredest.

Iskola bajtársainak bus zenéje mellett szállítottatott a fájalt halott a reformátusok farkasutczai egyházába, mely előtt, a két hosszú sorban a katolikus, református és uni-
tárius iskolai ifjuság volt felállítva, míg az egyház terét több ezere menő néptömeg foglalta el.

Az egyházban az elhunyt föltt Nagy Péter lelkész ur tartá jeles emlékbeszédét, mely egy irdalmi becs-
esel bíró parainesis az ifjuság számára; s hol adhatott jobb tanácsokat egy lelkész a fiataloknak, mint egy ily fiatal koporsója felett, ki magában a fiatalok minden nemes tu-
tulajdonait hűn őrizte és fejtette. A Kolozsvár, mondhatni Erdély társadalmának minden rétegét képviselő közönség örege és ifja, neje és férfa könnyező szemekkel, zokogva hallgatta végig a szintoly fájó kebelből folyt gyászbeszédet; nagyobb halottja volt még Kolozsvárnak, de a kinek el-

vesztését több szem, több szív keseregte volna, soha. Oh a jövő reményét eltemetni sokkal inkább fáj, mint a pályáját megfutott bajnokot kísérni a természet örök rendén várt nyugalom helyére. Oh mi jól illett ide derék egyházi szónokunk beszéde egyes szakaszainak végén ismételt refrainje: „Nem kérem könyveiteket; űnkint és méltán folynak azok e koporsóra!”

A gyász istenitisztetel alatt a kath. főtanoda fiatalága mind végig szép rendben s komoly esendben fenállott az utca balszárnyán, s kikísérte a halottat a sírboltig; míg a ref. tanoda összes felsőbb osztályainak szép számú ifjusága mind feketébe öltözve, gyászszalagokkal két hosszú sorban vitte az égő fáklyákat, két szétlő a közbe előre haladó rop-
pant népség mellett. A sírboltba helyezés alatt a ref. főis-
kola ének- és zenekara működött a nagy számú kíséret és a künn váró igen népes nőcsereg előtt. Az összehányt fáklyák óriás lángot és füstöt vetettek. Elszállott a láng is, a füst is gyorsan, mint e gyászünnepegy fájalt tárgyának ifju élete.

Kolozsvár, szeptember 23-kán 1862.

(D) Midőn municipalis életünk visszaállításának egyik főakadályaul jelöltük ki az osztrák polgári codex és processuale behozatalát, ennek főoka volt, mert az általában az egyes bírósági szerke-
zetre alkalmazható, míg megyei szerkezetünkben a társas bíróságok eszméje fejlett ki, s a kisebb kér-
désekből a bírói hatáskör egyrésze a közigazgatási tisztviselők kezében állott.

A mint a megyebizottmányok szétszaltattak, s a provisorius tisztikar beállítottatott, azonnal segí-
teni kívánt a kancellaria azon ellentétén, mely az alkotmányos szerkezet és az osztrák törvényrendszer kívánatai közt létezik. Így láttuk, hogy rendre a szolgabíróságok, a derékszékek, a királyi tábla ha-
tásköre kezdett átalakulni. Az alkotmányos alak mind inkább veszett el, s csak a név kezd fennmaradni a multból. Ez különben természetes volt, miután Erdélyben mellőztetett az, a mi Királyhágón tul minden ellenmondás nélkül alkalmazva volt; itt a hiányzó törvények ideiglenesen egy értekezlet munkálata ál-
tal nem pótoltatván, a hazai törvények tetteleg helyre nem állítottak, habár ő Felsége, ugy az octoberi diploma, mint a februári patensben elismerte, hogy az igazságügyi tárgyak kifogás nélkül az illető or-
szág legislatioja körébe tartoznak.

Ezen megtagadás tette kiválólag képtelenné a megyebizottmányokat és választott tisztviselőket; ez volt a legfőbb ok, mely miatt mindnyájan visz-
szalépni kényszerültek.

Sőt az osztrák törvény még általánosb mérvben alkalmaztatott a megyékre, mint a minő mérvben voltak magok az alkotmányos hazai törvények al-
kalmazva.

A hazai törvények körén belől minden municipiumnak joga volt saját statumumokat állatani fel, és minden székek és vármegyének is voltak s vannak saját constitutioi, melyek szerint látják el az apróbb közigazgatási és birtokháborítási ügyeket.

Az osztrák törvény által ezen a helyi viszo-
nyoknak megfelelő statumumokat is leszoríták a tér-
ről, az apróbb kérdésekből gyors eljárásu bírói ha-
táskört, hol a tapasztalás és józan ész is sokat se-
gített az osztrák törvény s perrendtartás általunk is-
meretlen szabályai közé szoríták.

Vegyük fontolora a legégetőbb kérdést, a bir-
tokháborítást, mely hazánkban szinte propaganda-
szerűleg folytatattik.

Ennek büntetése volt nálunk a poena spolii. A spoliumos keresetek alapelméletében ugyanazok valának, melyek az osztrák törvény szerint a bir-
tokháborítási keresetek.

A spolium sem kérdezte a végleges tulajdo-
nosságot, csak a factis birtoklást. A ki tetteleg birt-
valamit, azt töle erőszakkal visszafoglalni nem lehe-
tett, a spoliumos pörben hiában volt az ő jogosult-
ság kimutatása, e részben a foglaló rendes törvény
utjára utasítottatott, de a tetteleg birtokos vissza lön helyezve a birtokba, s a foglaló a minor potentia
bíróságát fizette.

Igy van az osztrák birtokháborítási keresetben is, csak hogy itt a foglalásért nincs kisebb hatal-
masság büntetése szabva.

Ámde a spolium soha sem alkalmaztatott a ba-
rázdafoglalásokra, ezt ellátták a dullók és szolgál-
bírók a helyszínen a commetaneusok, tanuk jelenlé-
tében, az illető okmányok, kijáratási levelek stb.
megtekintésével.

A spolium esete csak lényegeseb foglalásokra alkalmaztatott, mert apró kérdéseknél a törvényszék nehezen mozog, ott csak a közigazgatási rögtönös eljárás teremthet rendet. Tehát a spolium törvé-
nye mellett a megyék statumumai a barázdajáratá-
sokról jól megállottak, ellenben az osztrák birtok-
háborítási törvényt a barázdakérdésekre is és pe-
dig egyedül csak ezt alkalmazzák, s hogy ez meny-
nyire alkalmazhatatlan, csak az értheti, a kinek fo-
galma van arról, hogy sok egyes birtokosnak egy határon van 2—300 darab földje szétszórva, annak 4—600 foglaló szomszédja. Tudunk oly esetet, hogy egy évben egyszerre ötven foglalás történt egy birtokoskészen; legalább is 150 kérvényt kellett volna iratnia a tulajdonosnak a pörök megindítása végett, a mi pedig egy szegény birtokos érszényé-
től sem telik. Innen van, hogy rendszerint odahagy-
ják a foglalóknak a barázdákat, innen van, hogy a mint lapunkban Dobokamegyéből közölték, egy ró-
mai paraszt már néhány év alatt képes volt több száz hold birtokot magának összefoglalni; innen van, hogy a nagybacska birtok kezd a communistikus irányu nép előtt naponként mindinkább commune ter-
renummá válni. És mit mondjunk a criminal codex-
ről? hozzunk-e példákat hogyan üzérkedtek annak szabályai kijátszása által a marhalopók? s érvénye alatt mennyi lopott lovat árultak el a piacokon?

Mi nem akarunk semmit és senkit kisebbiteni, mi sebeinket mutatjuk fel, s azoknak lehető gyógy-
szerét.

A birtokháborítási keresetek merev alkalmazása jó Ausztriában, hol a föld tagosítva van, s hol a ki foglal, könnyen bebizonyítható kihágást tett. A ba-
rázdajáratás szükségességéről egy stajerhoni gazda, ki birtokát csak egy tagban bírja, még csak fogal-
ommal sem bírhat. Ők nem is képzeltethetnek oly keskeny részirtokot, minők a székelőföldön lehetők — melyeknek egész szélessége nincs egy kaszá-
gásnyi! Ők tehát egytagu birtokaikban czélt érhet-
nek a birtokháborítási ritka keresetekkel; nálunk, hol egyszerre száz ember tehet foglalást, ki az egész helység névével vérségi viszonyban, s hatal-
maskodási czimboraságban áll, nálunk a barázdahá-
borítást kivenni a municipalis statutorius jog hatás-
köre alól nem lehet.

És mi teljes meggyőződésünkkel állítjuk, hogy a parcellaris birtoklás mellett folyvást fognak folyni a foglalások, ha a hazai törvények és a megyék statumumai nem alkalmaztatnak. És állítjuk, hogy a marhalopást, mi ugy elharapózott, csak a mi nyom-
követési, szavatossági törvényeink, s azoknak azon elve: „emtor debet esse cautus” gátolhatja.

De ezeknek alkalmazása nélkül a megyei éle-
tet sem lehet visszaállítani. A magyar intelligentia nem érti az osztrák törvényt, és azt megtanulni nincs ideje, de nincs is már szüksége; mert ő Fel-
sége elismerte törvényeink visszaállítását; még az osztrák törvényt is csak a jövő országgyűlésig hagy-
ta érvényben. Az országgyűlés kérdése pedig min-
dig csak hetek és hónapok kérdése volt; és ugyan, ki kívánhatja a magyar intelligentiát, hogy egy pár hónapi tartamért, és egy pár hónap alatt betu-
nulja azon codexeket s processualis rendszabályokat, s a szinte 14 év alatt kiadott birodalmi s országos törvénylapok ezer ívekre menő foliántjait?

Ha minden felőlről panaszkodnak a birtokpré-
dálásért, foglalásért, lopásért, a nép mind növekedő fejtelensége miatt: itt mi a legégetőbb sebet fel-
mutattuk.

Véleményünk tehát ismét meg ismét csak az, hogy Erdélyben régi lábra kell mielőbb állítani a megyéket.

Ugy hiszszük eddigi észrevételeinkkel eléggé illusztráltuk annak szükségét, hogy a megyei kormányzás az 1848-diki XVI-dik pozsoni törvényzikk tartalma szerinti szerkezettel és hatáskörben visszaállítandó, s annak kikerülésével a mi a jövő országgyűlésig a megyéket a kormányzással kiegyenlíthetetlen collisióba hozhatná, a biztományok s hatáskörük visszaállítatására nézve nincs is semmi elvi akadály.

Felvilágosítás

a „Kolozsvári Közlöny“ folyó évi szeptember 13-i 133-ik számában ki jött Dobokamegyei tudósításra.

Bérezes hazánk, Erdélynek legnagyobb nyomorúsága kivált vármegyéken az urbér és más igák alatt nyögött s nyögő nép miveletlensége, és ezen csak nevelés által kell s lehet segíteni.

Ily érzelmtől vezéreltetve, s a fenálló felsőbb rendletek nyomán, Dobokamegye jelenlegi helyettes főbírája t. Bobecz Mihály ur élen a román értelmiség elhatározta a megye 8 járásában 4 központi reál iskolát (tehát nem román, tudósítónak tetszett elkeresztelni) állítani.

És ezen célra capacitát utján rá készítettén az értelmek, folyó évi július 10-én a kerlészi és borgói járásban eső helységek Sajó-Magyaróra két-két képviselőjük által meghívatra, meg is jelentek, köztük több magyar és szász, sőt birtokos is.

Ezen képviselők a hazulról a végre ellátott felbatalmazásnál fogva az ügy célszerűségétől és fontosságától áthatottan, az érdekelt két járás központi reál iskolája számára azonnal felajánlották a 3 havi kormárlási jog haszonbérletét; sőt kötelezték magukat, hogy mindaddig, míg az iskola fenntartására szükséges üzlet kitélik, évenként maguk és felbatalmazásukat aláírt megbízottjaik minden catastralis tisztátüvedelem frtja után két-két krajczárt fizetnek. S ugyan hazulról hozott felbatalmazásuknál fogva ezen képviselők egy iskolatanácsot is választottak gondosan kerülve a hierarchialis kezek beavatkozását, világiakból; megbízván ezen tanácsot a további intézkedések vezetésével.

Ezen tanácsban meglehet, hogy vannak gyenge erejű egyének is; de az a cél tüdő volt ellen nem bizonyít.

A szabadválasztással hányszor nem történt visszaélés még királyok választásakor is, de azért az alkotmányosság életszüksége maradt. És az itt elősoroltak következménye lett, hogy azon tanács kérésére a megyei tisztség folyó hó 1-jére S. Magyaróra elrendelte a 3 havi kormárlási jogok haszonbérletét, melyet midőn a kerlészi járás szolgabírája köröztetett 676. hivatalos számok alatt, a helységeljáróságuk érthetőleg megtagadta, hogy azt a helységek minden lakosaival közöljék, s hogy közölve is volt bizonyosság, a megjelentek sokasága.

Az árverezés éppen kezdetét vala veendő, midőn Pattantus, Bodó, Fejérvári, Boros, Dominits János, (az utolsó oly illedelmellen magatartással, miszerint többek őt rendeltetésit kénytelenítették) mind Deus ex machina a nélkül, hogy tudná miről van szó, a hivatalos terembe „nem“ „nem“ kiáltással röppent be, és később m. Frári Kálmán urak: a 3 havi kormárlási jogoknak az érdekelt reál iskola számára árvereztetése ellen protestatit mondtak fel jegyzőkönyvre, azon okon, a) mert semmit sem tudtak arról róla, és b) mert ezen pénznek a falusi magán pénzárakba kell befolyania s vele a közönség házi szükségét fedeztetni; az 1854-dik év július 1-i nyiltparancs a status quo-t rendelve megtartatni; tudniillik azon jogot úgy kezelni s fenntartani, hogy a birtokosság rövidsége ne szenvedjen.

Ez esemény alkalmával kettő tűnt fel: egyik, hogy t. Pattantus ur azt állítja, hogy az iskoláról semmit sem tud, holott bizonyos kiskorúság jellegét magánborda föltétel

alatt maga is késznek nyilatkozott a reáliskolai alapszabályok aláírására, s hatalmas befolyása igénybevétele mellett másokkal is aláírására; másik különös jelenet az volt, hogy Székely Károly s. sz. andrási falusbíró is, ki az alapszabályokat is aláírta, Fejérvári Károly ur megtámadására, miért nem tudósította őt is, folyvást vitatta, hogy az árverésre kitűzött nap és helyiségről mit se tudott, mit pedig megczáfolt jelenlété, jöllehet a körlevél Szt. Andráson jártakor, Abrudbányára volt eltávozva, azért a szolgabíró ur által felelősségre vonva, subordinatioi áthágással kitört. Szóval az eddig elősoroltakból eléggé világos, hogy az iskola alapítása, az arra tett falusi kormárlási jog arra adományozása mindenki előtt eléggé tudva lehetett s volt is, s az illető patens szerinti status quo fenntartása érdekében tett protestatio értékén alóli, az árverezési jegyzőkönyvből eléggé világos levén az is, hogy ezen árverelés királyi jogok kérdésébe vágni nem célszerű; a népek pedig joga van sajátja felett szabadon rendelkezni. Pedig az a nép tagadhatatlanul, levén amaz egyesek árulhatási jogából összealkotva. Sőt éppen nem is igazságos, hogy az ő sajátja a közpénztárba folyjon, midőn az, a kormárlási jogában nem szorított birtokosság által aránylagosan nem fedeztetik.

De legyen bár, hogy a birtokosságnak is része lett legyen benne, testvéries eljárás-e egy ily szent cél ellen kikelni? igen csak azért, hogy egy román nemzetbeli azt felkarolják.

Ezen iskola programja azt is tartalmazza, hogy benne a magyar és román egymást megérteni tanulják meg, hogy tanuljon a magyar románul és a román magyarul, mert levelezőnek tudnia kell, hogy megyékben nemcsak román szegény gazda, hanem magyar, szász s még más nemzetbeli is igen sok van, ki gyermekét távoli iskolában miveltetni nem képes, s azért azon alapuló reáliskolák, különösen elején nagyobb arányban fognak használni más nemzetbeli feleket, mint a románé által.

Tudósító és szavaiból csak azt tapasztalni, hogy jobbszívvvel látva idegen országból bejövő iparosokat, és csoportosan betólnak zsidókat, mint a hazai köznépből mivelteteket, mely előbbiek a hazai ipari vágyat, minden tehetőség megfeszítésével személyes magánérdekből tompítani és elfojtani igyekeznek.

Ezen iskolában célul van tűzve a gazdaszat, az ipar, elemelt nemcsak theorie, hanem practice is taníttatni, hogy értelmes és munkás néposztály fejlődjék a megyében, kik között majd kisebb panaszszal, s reméljük teljes örömmel fogja folytatni gazdaszatát a nagy földbirtokos is, míg a kis földbirtokos bár mi nemzet és vallásbeli különbség nélkül saját boldogulására iskoláztathatik.

Uram legyünk egymás irányában méltányosok, s ha a politikai pályán nem találkoznak is össze nézetük, ha a biztományi tagságra nézve elváltak is egymástól érdekeink: a politikai teremek külsőben belül hagyva ingerültségeinket, kívül azon vessünk vállat jót tenni, egymásnak szerető felebarátai lenni. Hiszen úgy is össze-vissza egymás mellett vannak lakjaink, földjeink, s ha ifjú gróf Bethlen János-ként „a különböző dallamok mellett az aratók oly szépen tudtak egy ezrére, de ki-ki a magára törekedni a pásza kivételre: miért ne tudjunk mi is különböző nemzetiség, a miveltetés foka felé emelkedni mindenünkön külön boldogsága *) tevéen az összes közboldogságot.“ És most bezárom cikketem azon bittel, hogy szerkesztőség és levelező tennartóiban a keserű festék édessé, s kezeikben a hegyes pen-nak kevésbé szuróssá válnak.

Egy román.

*) Ezen központi reáliskolánál a kérdés éppen az, hogy ne külön, hanem egyített boldogságunk legyen az. Közös pénzből kerekedvén ki annak megalapítása, legyen neve és lényege is „magyar-román központi reáliskola.“ Folyjon a tanítás mindkét nyelven, legyen megalapítására helyes program felállítása, s ha nem fog kiráni körülötte a nemzetfelekezteség, akkor csak a hazafiság érdemelt fogják aratni azok, kik e népmiveltési mozgalom élére állottak. Meg kell azonban vallanunk, hogy a magyar-láposi iskola ügye, hol a magyarok áldozatát s készségét a románok nem méltányolták, nagyon visszajeszített mindnyájunkat az ily közös intézetek sorsa feletti bizalomtól.

Szerk.

Folyó évi 133. számú „Kolozsvári Közlöny“-ben Retteg községből K. I. ur, megint egy valótlan közlést tett; ki már több versen irt olyan közleményeket, melyek mint tények és létezők, csakugyan megérdemlették volna a hírlapi téreni felszólalást; de csak azon esetben, ha a panasz felsőbb helyen sem orvosoltatik. Azonban azon közlemények utánvizsgáltatván, teljes koholmányoknak találtattak. Föl kell említenem levelező urnak, azon közleményei közül egyet, mely szintén Retteget illetőleg iratott, melyben bizonyos marhadög kiütését közölte, holott Rettegen ezen évben még a járvány láb- és szájfájás sem mutatkozott figyelmet érdemlő mértékben, sem a környékben.

Most megint jelen közleményében azt állítja: hogy Retteg községének van bizonyos feltöltött, és már három éve gondosan őrzött erdője, melyet a község néhány lakosa szabadon vág és pusztít, levelesnek téli takarmánynak, és hogy e tárgyban a járási szolgabírónak már két versen panaszolt az előjáróság, de hasztalan, mert az illető szolgabíró annak megállítására semmit sem intézkedett, s ezért a község szép fiatal erdeje teljesen elpusztítottatik.

E közlemény szintegy, mint a marhadög a levegőből merítettett állítás; mert a községnek már 3 éve gondosan őrzött erdeje jelenleg is bántatlan áll, s ott senki még csak pipaszárnak valót sem vágott, és nem is fog.

Hanem van a községnek egy közös legelőnek használt szabad cziherje, s ott vágta némelyek levelet, ez fel is jelentetett, és az iránt a kellő intézkedés megis tétetett, meglevén becstülve az illetők által levágott szabad cziher, noha nagyobb részt az illetők saját földjükön létezőt vágta ki, kik azonban ha kihágást tettek, annak díját meg is adandják.

Ohajtandó volna, hogy a levelező ur, ha ábrándozik, igyekezzék azt bántalmazás nélkül tenni.

Végül, mi a tyukszemelést illeti, biztositom a t. urat, hogy ön nem az én tyukszememre hág, hanem levelezői bitelének tőri lábát, hasonló valótlanosságok közlése által, s nem is az én haragom vonja magára, hanem azon szerkesztőjét, ki ön közleményeinek azon hiszében nyitja meg hasábjait, hogy egy pap valótlan közleményekkel nem kockáztatja papi bitelét.

A mi pedig a további rendeltetések nyilvánosságra hozatalát illeti, azokra a közlésekre nézve a szerkesztőség ovasos lesz, miután levelezője bitelét eljásztá.

Dadai Elek,
rettegi járási szolgabíró.

KÜLÖNFÉLÉK.

— (Neolog.) Felső-rákosi unitarius lelkész tiszt. Si-ménfalvi Sámuel ur folyó évi szeptember hó 18-án éjféltől 1 órákor csaknem egy egész évi szenvedései után jobbtele szenderült; benne az egyház egy hiv. sáfárát a haza egy jó honfát veszít el. Áldás poraira!

— Üdvözljük Erdélyben az elsőt, ki közelebből nevet megmagyarosítá rendes után. Ez Hutflesz Ferencz kolozsvári kereskedő, ki ő felsége engedelmével nevet Szentjánosi-ra változtatta.

— Vendég művésznők Hollosy L. Cornelia a mult hétfőn lépett fel „Lucia“ dalmában, a közönség meleg részvételt fogadta a nemzet esalogányát, mindjárt kiléptek a folytonos taps és éljenzés miatt alig juthatott az énekléshez. Minden jelenetét a tetszés élénk kifejezése kísérte, s minden szakasz után számtalanszor kibívták s megéljenék. Vendégszereplése alatt hat operában fog fellépni. Eppen ma az „Alvajáró“-ban.

— A lapok hozták a hírt A x e n t e elfogatásáról a nélkül azonban, hogy annak okát megírták volna. E kérdésben úgy értesülünk, hogy még tavaly egy Abrudbányához közlelő helységben, valami bűnvád alatt álló román

mekem — folytatá hangosabban Rinald Izidorához fordulva — Zováthy Gerőnek és né-jének nem születettek szépség nélküli gyermekei. Gábort láttam elégszer gyerek korában, míg atyja házával jó verségi viszonyban állottunk; emlékszem, hogy különösen szép nagy nyílt s ragyogó szemei voltak és már akkor lángeszűség nyomai mutatkoztak a gyermekben.

— Agyon dicsered őt sugá Hallayné. Az istenért Rinald mit mivelsz?

— Zováthy Gábor itt van a faluban, lát-tam őt, szolt érdekelt arc kifejezéssel Izidora.

— Mon Dieu! sikolta föl Hallayné.

— Miért e változás arczodon kedves né-ném, tán ismered őt?

— Gyűlölöm őt, hallottam rossz híre-t szolt Hallayné.

— Az istenért nénem s rossz hírt ő; ar-eza és ábrándos magatartása e feltételt nem látszik igazolni.

— Areza és magatartása!.. te te talán.

— Talán láttad őt? igazítá ki Rinald nővérenek megütköző akadozását.

— Láttam atyám!

— Talán beszélte a jött-mentel? szolt ingerültséggel Hallayné.

— Jött-ment! kedves Sofie nénem esa-ládi gyűlöleted tulragad, ha ily hangon szó-lasz hírhedt őt atyánk egyik egyenes udo-dáról.

— Hol láttad azon fiatait, kit Zováthy Gáborknak sejtessz? kérdé figyelemmel Izido-rától Rinald.

— Itt az imént.

(Folytatjuk.)

TÁRCZA.

AZ

ÉSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

Hallayné Izidora apróbb dolgairól tudakozódott, észrevételeket tett szép himn-zé; seire stb. midőn egy apród belépve jelenté Zováthy Rinaldnak, hogy a koecis felkészíté a hátú lovát, s kész az indulásra.

— Hová küldesz Rinald? tudakozta a grófné, csak azért kérdezem folytatá, mert ha tán a városba, úgy nekem is volnának megbízásaim.

— Igaz bizony — szolt Rinald — megér-kezésed feletti örömben szinte feledtem, hogy egy levelet kell írnom sietve Zováth-falvára!

— Zováthfalvára? kérdé esodálkozva So-fie, talán csak nem Zováthy Gerőnéhez, ki-nek férje utolsó éveiben oly ellenséges vi-szonyban állá házunkkal.

— Igen, Gerő fiahoz.

— És szabad kérdenem, mi tárgyban?

— Nincs miért titkoljam, alkudozni aka-rok vele családi követelések felett.

— Huh — szolt elképpedve Hallayné — te még családod árulója leszesz.

— Ők a Hallay és Zováthy család közt fennforgó perfolyta leveleket követelik. Voltak okok, melyek egy időre annak meg-tagadását szükségelték, s könnyű volt az özvegy ellenében a vérarulás büntetésén nem aggódni. Sokat változtak a dolgok. Gerőné-

nek oly derék fia serdült fel, ki még büsz-kesége lehet a Zováthy névnek.

— Az istenért, szolt Hallayné egy oldalt pillantást vetve Izidorára, ki habár némely himzésminák vizsgálatába látszott elme-rülve lenni, élénk figyelmet fordítá a beszél-getésre; míg nagyvénje e felkiáltás által ta-lán azt akarta Rinalddal észrevétni, hogy egy szegény sorsu fiatal dicsérese veszé-lyessé válhat egy fiatal hölgy előtt.

— Gábor csak most végzé tanulmá-nyait, és mint írrok nem ok nélkül koptatta kardját a m.-vásárhelyi utca követén. Ő a küllüllőmegeyi gyűlésen mint szónok nagy hatást vívott ki, s nevezetesen pontok állítat-tak meg a követi utasításban a fiatal szó-nok indítványa szerint. Az öreges lelkesül-ten és elragadtatással beszélnek a szellem-dús és törvényben s újabb irodalomban egy-aránt jártas fiatalról. Ő veszélyes ellenünk lehet, holott éppen nincs semmi ok tovább folytatni a régi családi gyűlöletet.

Hallayné nyugtalan és zavart lön, némi ingerültséggel kelt fel a pamlagról s Rinaldhoz sietve, Izidora által nem hallható hangon, habár teljes felgerjedettséggel sugá Rinaldnak:

— Elakarsz-e árulni mindnyájunkat! meg-szegni az irtoztos családi esküt.

— Nem Sofie — szolt halkan Rinald — a pénzvágy és családi gyűlölet egy esküté-telre ösztönzött, eskümet megtartam. De erő-teljes ész áll szemben velem, kit követelé-sében egyenes törvény védelmez; ha a le-velek kiadását megtagadom, a vérarulás nagy büntetése fog engem sújtani. Egyébiránt nincs miért aggódj. Azon oklevél, melyet férjed kezére András adott át, s melylyel

„kegyelemből újítás“ mellett most a Hallayak részéről a per megindul, csak nem bizonyossá teszi Zováthy Gerő házának végbuzását, s az ellen a kezemen levő levelek mit sem érnek.

— Eskü! vérarulás! miről beszélhetnek-ök? kérdé önmagától Izidora, ki a halk be-szédéből e pár szót kivethette. Egyszerre egy eszme villant át szívében, egy nyughatlan és aggalomteljes gondolat. Felállá s meggra-gadva atyja kezét szola:

— Atyám Zováthy Osváldnak hány egye-nes öröke van ez országban?

— Könnyen felszámítható gyermekem!

Csak is mi vagyunk, egyrészt én, Sofie né-néd és elbujdosott testvérem András, s ille-tőleg ennek neje a te kedves „thea né-niké“d s kis Frigyes, és más részről Zováthy Gerőné fiatal Gáborral, s leányá-val Elizzel. De miért kérded ezt?

— És nincs kivittünk senki más, kit Osváld emléke mélyen érdekeltetne?

— Senki sem lehet úgy hiszem, de mi ösztönöz téged kedvesem e sajátságos kér-dekre, szolt Rinald.

— Engedd hogy még folytassam kérdé-semet. Mit vélsz te Zováthy Gáborról, ki-nek bennsőségeit úgy eldicsérted! ő minden-esetre szelleműs külsővel is kell hogy birjon.

— Ott van la! — szolt sugva Hallayné Rinaldhoz — eszélytelen dicséreted által már érdeket gerjesztel leányodban egy ifjú iránt, ki Izidora igényeinek soha megfelelni nem foghat, s kinek jövője a koldusbot.

— De ki iránt egy nagy tartozás sulya fekszik lelkemen azon időből, midőn én sem levén gazdag, kaptam a vagyonon, s áruló esküt tettem le, kinecsért. Ugy hiszem gyer-

el kellett fogni. Mintán idézésre meg nem jelent, csendőrök mentek elfogására, a községbeliek ellentállottak, védelmezve a bűnöst. A tény felett kinyomozás történt, Axente gyanúba jött, mint az ellenállás szítója. Ezért kelle őt most elővizsgálati fogságban letartóztatni, s a törvényszék le is tartóztatta. Három nap múlva azonban ezen törvényszéki letartóztatás közigazgatási uton felfüggesztett, s Kolozsvárról ment rendelethez képpent Axente szabadon bocsátása mellett foly tovább a kinyomozás.

— Tegnap délután ment végbe a próbaszántás Gyarmati Miklós kolozs megyei földbirtokos váltó-ekéjével. Az eke hat hüvelyknyi mélyen és szélesen szántott, az erős földben is 3 és 4 mázsa közt lebegő vonó erővel, jól fordított, és a mi a főkérdés sebessen volt váltható. Mialatt a marhák megfordultak a váltás véghez ment. Az eke szerkezete erős, járása biztos. Egy szóval pompás váltó-eke, csak hogy kettős szerkezetű levén, drágácska. Egy vas eke 50, egy fa 30 forintba kerül, hanem azután a cél teljesleg el van érve vele. Ezt bizony állítjuk, mint a kik ismerjük a székegy váltó-ekéket, és láttuk a Gyarmatiának működését. Ugyanez a próbát tett vetőgéppel Márton József. Ezt kerülő-ekékre sikerrel alkalmazhatni, és előállítás nem levén költséges, méltán ajánljuk gazdáink figyelmébe.

— Megjelent a „Budapesti Szemle“ újabb folyamának első füzeté, melynek érdekes tartalmát képezik: I. Noél Péter élete és munkái gróf Mikó Imrétől; II. Humbold Sándor és művei Almási Balog Páltól; III. Machiavelli és Montesquieu gr. Kemény Gáboról; IV. a nemzetközi ipar és művelődés Londonban Szabó Józseftől; V. újabb adalék a török uralom történetéhez Szilágyi Sándortól; Irodalmi szemle, Hazai könyvszemle stb. Az I. sz. alatti életrajz érdekes bevezetéseiből fogunk közlést tenni. A Budapesti Szemle újabb folyamára egész évre előfizethet 10, félre 6 o. é. frt. Az előfizetési pénz Pestre a kiadó irodába (Józsefváros Sándor utca 17. sz.) küldendő.

— A „Wiener Post“ című új lithogr. lap azon hírt veszi Pestről hiteles helyről, hogy az erdélyi kérdésre nézve végleges megállapodások történtek. A legfontosabb ezek közt egy a nemzetek egyenjóságának megfelelő országgyűlés ostromlása, s azon elhatározás, hogy az országgyűlés a jövő évben fogja összehívni. E szerint a „Wiener Post“ értesülése egyezik az „U. Nachr.“ utóbbi lapunkban közölt értesülésével, míg mi ellenkezőleg úgy értesültünk, hogy az országgyűlést nem ostromolnák, hanem az 1791. t. cikk utmutatása szerint hirdették ki, a fejevári conferentia megállapodásához képesti 8 frint cenzussal, ezen cenzust kiszámításában azonban fölvenni a főadót is. Ez utóbbi esetben a cenzus ad minimum volna leszállítva, s emlékeztet minket a francia köztársaság kísérleteire a múlt század végén. Az 1848-i cenzus is egész földkerekségben a legkisebb, így is minden körülményben roppant néptömeg gyűlne össze a választásokra; ha még alább szállítatik, minden jövő követválasztás egy nagy táborozás lesz, mert igen természetes, hogy a jövő országgyűlésnek nem lehetnek kevésbé demokratikusok, mint maga a kormány, s a hova most per ostrom leszállítják a cenzust, annak hatása jövőben nyomást gyakorol majd a törvényhozásra is.

— A „Bukovina“ című lap hírdetéseit közt látjuk, hogy egy moszkovai lap mellé segéd szerkesztő kerestetik, a ki a német s francia nyelvet érte. Boldog Moszkva, ha egy szomszéd birodalomban hírdetés útján kell keresnie segéd szerkesztőket, mintán maga a jóra való erőnek képes jövedelmezőbb foglalkozást adni!

— A kukuriczaszó bűje értékesítése ügyében f. hó. 12-én a csongrád megyei gazdasági egyet helyiségében Rauter cs. bir. tanácsos s a bécsi multipartanoda tanára több egyet tag jelenlétében érdekes tárgyalást tartott. Előmutatott tizenöt-féle szebbnél szebb papírdarabot, valamint egy darab zsákszővet is, melyek mind kukuriczből gyártottak. Felhívá téhát azokat, kik az említett kukuriczaszó héjlesztőket már ez idén is értékesíteni óhajják, gyűjtsék azt össze, melynél azonban köztetők eljárás leszén követendő: A teljes érettség után a kukuriczaszövetek letérve, az azokat takaró levelek lefosztatva, a földre terítetnek, vagy ha a föld nedves volna, alkalmas aljzatra terítetve, megszáritandók, hogy majd zsákokba göngyölve az illető helyekre elszállíthatassanak. Minél szárazabbak a mondott levelek, s minél teljesebben óvattak meg a természetes korbádástól, a papírgyártásra annál alkalmasabbak. A termesztők önérdékében fekszik tehát, a levelek gyűjtésénél minél gondosabban eljárni, hogy azok lehető tisztán és szárazon kerüljenek a gyárba.

— Sz. Mihályfalván sept. 13-dikára virradólag egy D. Gy. nevű úriember kilenc hónapos gyermekét, a gyermek sírása feletti birtelen haragjában megfojtotta. A börtönben várja gyilkos tette büntetését.

— Nápolyban egy száműzetési sorjegyzék adatott ki, melynek czímérét egy tör és egy revolver képezi. Azután következnek Lamarmora, Cialdini, Ratazzi, Palavicini és Brignone nevei, kik „nyilvános boszu“ kiszemelt áldozatainak nyilvánítottak. Nápolyban mostanában alig van egy nap, hol egyremásra 50 befogatás ne történne. Már eddigi számunk az ostromállapot kihirdetése óta 500 nál több. — Turinban 13-ról 14-re éjjel két egyént súlyosan megtörtözték.

POLITIKAI HIREK.

FRANCIAORSZÁG. Páris, sept. 17. A kérdés, hogy lesznek-e új választások vagy nem, a „France“ szerint még e pillanatban nincs eldöntve. Azonban minden adatokat, hogy a törvényhozó test feloszlása el van határozva, ha szinte e határozatot, lehető igazságoktól tartva, még most titkolni igyekeznek. Ez okból hasznúlnak meg vidéki lapok sugalmazott levelezői az idevonatkozó híreket; mit legközelebből alkalmasint a „Moniteur“ is tenni fog. De annyi mindenestre igaz, hogy legálább a belügyminiszter már minden intézkedést megtett a választásokra. A választások szoros összefüggésben vannak a római kérdéssel, és azon befolyások, melyek az elsőnél egymás ellen küdenek, a másodiknál is határozott ellenségek. Persigny, ki Róma kiűztését óhajti, követeli a választásokat, mivel tudja, hogy

a választók többsége egyetért vele. A clericalis párt éppen Persigny reményének valószínűsától fél, s azért sürgeti az elhalasztást.

Az olasz kereskedelmi minister ismét Párisban van. Az első után oly hamar következett második útja alkalmasint nincs politikai célok nélkül. Hihetleg miniszterelnökének készíti az utat. Miután Franciaország legjobb útján van a reactionnak s Mazzini kijelentette, hogy minden tekinteteket félre teend, a francia nyilvános és titkos rendőrség sürgőssége valóban eléggé indokolva van. Itt egy titkos nyomda lelezi, mely közelebből egy rüpatot adott ki Garibaldi-ról, melyben merényletekkel való fenyegetések foglaltak. A rüpatot lefogalták, de a nyomdának nem jutottak nyomába. Marques orvos, a párisi kórház nevezetessége Speziába utazott, hová Garibaldi sebe feletti tanácskozára hívták meg.

OLASZORSZÁG. Turin, sept. 19. Napoleon herceget és hercegnőt 24-re idevárják. Az ostromállapot Nápolyban még egy ideig fentartatik. Sziciliában a közigazgatási személyzet kitisztításai fennálland. A kamarát legközelebből bezárják, de nem osztatják fel.

Garibaldi a napokban meglátogatta a testvérre s oly nyugodtnak találta, hogy felolvashatta előtte az aspromonti csatáról közölt hivatalos jelentéseket. A tábornok minden ingerültség nélkül végig hallgatta; csupán ott, a hol e szavakat adták a szájába: „Hát többé már nem ismeritek a tábornokokat“ szólott közbe, hogy ő ezt nem mondotta. Pénzt vittek neki, mi római és veneziei hadjáratokra nyitott aláírás útján gyűlt, de a mit ő azzonai kiosztott a beteg foglyok között. Ő maga a szó teljes értelmében, egy fillér nélkül van. Egyébiránt Olaszország nagyobb városaiban folyak az aláírások a Garibaldinak adandó nemzeti jutalmára, s hogy mekkora a rokonszín iránta, eléggé tanúsítja azon körülmény, hogy az érintett czélra megindított aláírás, sept. 10-től 16-ig és így hat nap alatt, egyedül Milanban 21,800 lírát eredményezett. Ha így megy Olaszország minden nagyobb városában, ugy a nemzeti jutalom valóban nagyszerűen fog kiütni.

A cselekvő párt, ugy látszik legkisebbé sem veszítette el bátorságát. Közelebből Ratazzi elébe a következő feltételeket szabta, „ha azt akarja, hogy vele egyetértve működjék s a csend az országban fenálljon“: Feltétlen bocsánat Garibaldi és csapata számára; az ostromállapot megszüntetése a déli tartományokban; teljes sajtószabadság; a követkamara feloszlása, hogy a napoleonista követektől megszabaduljanak; a választó testületek egybehívása, új és nem Páris felé kacsingató követek választására; a hadsereg szakadatlan szaporítása és gyakorlása; a fegyverképes garibaldista elemek besorozása a hadseregbe; végfelfelállítás Napoleonhoz Róma kiűrtése végett s tagadó válasz esetében azonnali megszüntetése a diplomatiai viszonyok Franciaországgal.

Az éjszakamerikai egyesült államok bécsi konzula Canissius Tivadar ur levelet intézett Garibaldihoz, melyben felkéri, hogy szentelje erős karját a most szabadsága és egysége fentartásáért küzdő nagy köztársaságnak. Garibaldi erre azt válaszolja, hogy ő most foglyi és veszélyesen sebesült, lehetlen tehát önmaga felett is rendelkeznie. Azonban hiszi, hogy ha fogsága megszűnik és sebei meggyógyulnak, eljövend a kedvező pillanat, hogy az amerikai nagy köztársaságnak, melynek ő maga is polgára, s mely jelenleg az általános szabadságért küzd, felajánlhassa szolgálát.

Turinból írják sept. 18-ról, hogy a következő magyarok, u. m. Frigyes G. alezredes, gr. Bethlen Gábor, báró Bánffy Zoltán, Semsey Lipót, Zombori Képes Imre, Czvián István, Szitár Dénes, Szász Gyula, Hollán Győző, Redl Alajos, Simon Lajos és Szabó Lajos elfogattak s a Genua melletti Ratti di Monte erődbe szállítottattak.

NÉMETORSZÁG. Berlin, sept. 18. A követek házának tegnapi ülésében kezdetet meg a hadügyi költségvetés részletes tárgyalása. Az első fejezetre vonatkozólag a bizottság azon javaslata, mely szerint a kormány felszólítandó, hogy a felsőbb fokozatu tiszték fizetési állandóul határozassanak meg s ne függjenek továbbra is azok rangjától, a kormánybiztos ellenzése dacára elfogadtatt. A bizottság javaslata a 2-dik szám alatt követelt 10,400 tallerból 1,000 tallér kitörlése, s 2,900 tallérnak a jövőbe elmaradandók rovataiba helyezése iránt, Stavenhagen indítványára oda lön módosítva, hogy a 10,000 tallér megajánlatik, azonban a 2,900 tallér jövőben megszüntetendőnek, 2,520 tallér pedig a rendkívüli költségvetésbe sorozandónak határozott. Most Stavenhagen visszavonta indítványát, mely Vincke által ismét felvetvén a 2 4 fejezeteknek minden vita nélküli elfogadása után vitatás alá terjesztett. Erre Roon hadügyminister a kormány nevében következőleg nyilatkozott: Szemere vetik a kormány, hogy a fenforgó kérdésben nem tanusit előzékenységet; sőt némelyek azt vélik, hogy a kormány keresve keresi az alkalmat a házal való összefűzőzésre. Ezen feltevés alaptalanságának bebizonyítása végett felhatalmazást s megbízást kaptam, ez alkalommal annak kijelentésére, hogy a kormány a Vincke ur által jelenleg újra felvett módosítványt 1862-re, az eredményre vonatkozólag elfogadhatónak tartja; noha rá nézve rendkívül nehéz, az ezen módosítványban kijelölt leszállításokat a már nagy részben bevezett költségvetésben eszközölni. Azonban ugy vélem, hogy ha a kormány kész lenne is beleegyezni a szolgálati idők további tényleges megrövidítésébe, mégis főtörvénzia kellene ezt oly módon tenni, a mint ez a bizottságnyi tárgyalásokban s Stavenhagen stb. urak módosítványban van kifejezve. Ugy hiszem, hogy egy némely technikai tekintetek figyelmet érdemelnek, melyekre nézve fenn kell tartanom bővebb értesülés után teendő nyilatkozatomat. — Miután Henning és Immerman a módosítvány ellen, Vincke és Reichensperger pedig mellette szözltek, a vita folytatása más napra halasztott, hogy az alatt a bizottság újlag tanácskozhassék.

A bizottság sept. 18-i ülésében a hadügyminister most már nem az államministerium, hanem saját nevében következő nyilatkozatot tett: A jelen fontos ügyben 24 óra kevés idő. Az egyetértés előmozdítása céljából a kormány közeledést tanusított a képviselőházhoz, és késznek nyilat-

kozott elfogadni a Stavenhagen-Vincke-féle indítványt. Komolyabb megfontolás után azonban kénytelen vagyok kijelenteni, hogy a Stavenhagen-Vincke-féle módosítvány technikai szempontból tekintve kivétel. A kormány tehát nem érthet egyet ezzel, s valóban kötelessége ellen vétene, ha csak azért, hogy e pillanatban békét eszközöljön, szöszterint értelmében elfogadná azt. Kész vagyok nyilatkozatomat közelebből is indokolni. Az ujonczok megjelenési határidejének febr. 15-ig meghosszabbítása már nagy hátránnyal jár, s Európa helyzete megkívánja, hogy a hadsereg folytonosan harcra kész állapotban legyen. A módosítvány alapeszméje, a két évi szolgálattól tényleges alkalmazása. A hadsereg a szolgálati éveknél ideiglenes leszállítása által már sokat szenvedett, s a két éves szolgálattól még nagyobb hátrányokat fog előidézni. E mellett az altisztek s magukat újra besorozottak zsoldjának fölemelésére s állandó táborok alakítására utalt a minister ur. A várt törvényjavaslatot illetőleg vállalt kötelezettségének csak később szándékozik megfelelni. — A szónokok kivétel nélkül egy nyilatkozat, hogy a minister nyilatkozata éppen nem tanusit közeledést, még a kisebbség irányában sem, hogy a ház kénytelen ragaszkodni a katonai ügyek törvényes szabályozásához, s míg ez meg nem történik, nincs semmi ok az eddig követett óvsény elbágyására. Hoverbeck képviselő azon indítványa, hogy a ház határozza el, hogy Roon hadügyminister nyilatkozata nem ok arra, hogy az 1862-dik évi katonai költségvetés tárgyalása elhalasztassék, mintán még Twesten is hasonló értelemben nyilatkozott, egyhangulag elfogadtatt.

A király ő felségének a kormány és kamara közti viszálykodás irányában tanusított magatartásáról a „Niederl. Ztg.“nak ezeket írják: Tény, hogy a király keveset tart egy újbóli feloszlásról, s a miniszterek azon javaslata, hogy a fenforgó kérdésben ő maga határozzon, azt nyilvánítá, hogy nem neki, hanem a minisztereknek kellett volna megfontolni, valjon kivétel-e és mekkora mérvben a hadsereg szervezése. Ő flgének most nincs kedve személyes közbelépése által elvegni miniszterei vállairól a felelősséget vagy megosztani. És ha szinte, mint király jogosultnak tartja magát a szervezés fentartására, épp oly jogosultnak tartja a követek házát is annak ellenzésére. Miután a miniszterek két éven át ideiglenes rendszabályokkal segítettek magukon, számítani lehetett a mostani ellenmondásra, s most hát találjanak magok a miniszterek módot a két egymásnak ellenmondó jog kiegyenlítésére. A király igen komoly nehezítést nyilváníttat a felatt is, hogy őt az országnak e tárgy iránti hangulatáról hamisan értesítették. A népek nem egy alig észrevehető csekély töredéke, hanem több mint háromnegyede ellenzéki; és hogy az, a mostan miniszterek okai. A legmagasabb rosulás nyilai különösen a hadügyministerre vannak irányozva, kinek szájába a közbir következő nyilatkozatot ad: „Most ugy látszik, mindenki által én vagyok bűnbaknak kinézve.“

Berlin, sept. 20. A követekházának mai ülésében folytatattat az 1862-i kat. költségvetés feletti tanácskozás, a bizottság idevonatkozó javaslata teljesen elfogadtatt. A zárszavazás hűfőn lesz. Ministeri tanácskozmányok folytatattak, a ministerválság még függőben van. A mai „Kreuztg.“ írja: Azt halljuk, hogy Heydt pénzügyminister benyújtott elbocsátási kérelmére még nincs válasz adva. Hogy a hadügyminister is kérte volna elbocsátását, a „K. Z.“ szerint alaptalan hír.

OROSZ- ÉS LENGYELORSZÁG. Szt. Pétervár, sept. 20. Egy császári nyilatkozvány 1863-ra, hat évi felfüggesztés után ujonczozást rendel, mely szerint minden ezer lélekre öt besorozandó esik. Az ujonczozás jan. 15-én vendi kezdetét.

A lengyel nemeseknek Zamoyskihoz s általa Konstantin nagyherceghez intézett emlékirata így hangzik: „Az áldozatok gyarapíták a nemzet szellemét erőben; az érzelmeket megszilárdítá a fájdalom s a jövő iránt táplált hit, s a nemzet hangosan követeli a válság pillanatában a töltök elvett s századok által szentesített jogok és szabadságok visszaadását. Már a múlt évben kívánta jogainkat a császárhoz intézett feliratunk; későbbben a kerületi és városi tanácsok választására felhívott választók kinyilatkoztatták az akkori helytartóhoz benyújtott s huszezer aláírással ellátott felterjesztésükben: hogy az ország kívánalmait csak szabadon választott s nyilvánosan és szabadon vitakozható képviselők testülete fejezheti ki, és hogy az országnak adott intézmények nem képesek a fenyegető veszedelem elhárítani. Az ostromállapot lehetetlenné tette ama feiterjesztvény kézbesítését, s az ország figyelembe nem vett bajai az előre látott szerencsétlen következményeket szözltek. A közrend és az európai polgárisultság nevében hivatunk fel mi lengyelek ő felségének Konstantin nbngek közzétett manifestuma által az afeletti örökösre, nehogy az ország a tátongó örvényhez közeledjék; mi tehát a haza minden vidékéből jövőnk ide, s ezen akaratunk kijelentésére való minden egyéb nt zárva levén előttünk, ön körül gyűlkeztünk össze, gróf ur! azon meggyőződéssel, hogy ön a kir. felségének el fogja mondani a mi szükségünket és meggyőződésünket, ugy a mint azok szívünk és érzelmeink mélyében gyökörözték; azok további titkolását mi károsnak tartjuk, ellenben szükségessé, hogy az egész világ előtt nyilvánosságra jussanak. Nem húzódunk vissza a múlt évben nekünk adott intézményekben részvevéstől, de kötelességünknek tartjuk világosan kijelenteni, hogy az eddig használt eszközök oly állapotba juttaták a hont, melyben sem a katonaság, haditörvényszékek, börtönök és szárművészek alkalmazása, sem a halálbüntetések nem bírhatják a kedélyeket lecsillapítani. Nekünk pedig, mint lengyeleknek, csak akkor lehet támogatnunk a kormányt, a midőn lengyel lesz a kormányunk. Hisz a nbg. maga is tiszteltetl emlékezik meg manifestumában hazaszeretettünkről, s azt igéri, hogy segédkezet nyújtand hazánk jövőnknek elősegüléséhez.“ Konstantin nbg. átvette ezen emlékiratot Zamoyski kezéből, s megígérte neki, hogy f. hó 15-ig, legfőlebb 20-ig felelni fog rá. Ezen válasz helyett már 15-én reggeli 6 órakor rendőrség szállotta meg a gróf palotáját, s az azután történtek tudva vannak.

AMERIKA. Uj York, sept. 10. Azon tudósítás, mely szerint Jackson tábornok 50,000 katonával a Poto-

macon átkelt, valósul. M' Clellan elhagyta Washington-t és az északi Mariland felé húzódik, hogy a délieket megtámadja. Az egyesületi hajóhad Baltimore előtt van s a várost szét akarja rombolni azon esetben, ha a déliek bevonnák. A szigorú újonczosági rendeletek visszavétettek Washingtonból sok család távozik. A külsőszövetkezetek congressusában törvényjavaslat terjesztett elő újabb 300,000 ember besorozásáról.

Ujabbak. Pest, sept. 22. A „Magyar földhitelintézet” alapítói ma délelőtt 10 órakor tartották, az engedély megnyerése után első közgyűlésüket, gr. Zichy Ferencz ő nmlga elnökle alatt. Legelőször is gr. Dessewffy Emil, mint az eddigi négyes választmány elnöke tett jelentést az intézet érdekében eddig történetéről. (Az említett négyes választmány tagjai: gr. Dessewffy Emil, gr. Barkóczy János, Lónyai Menyhért és Csengeri Antal). Ezután gr. Zichy Henrik emelt szót, köszönetet indítványozván az ideiglenes választmány tagjainak. Indítványa harsány éljennel fogadtatt. Mire Csengeri Antal felolvasta a m. kir. helytartótanács leiratát, mely tudtul adja hogy ő Felsége az intézet alapszabályait helybenhagyni s egyszersmind megrendelni méltóztatott, hogy az országgyűlés jóváhagyása reményében, az országos pénzalapból 500,000 forint adassék kölcsön az intézetnek. Gr. Nádasdy Ferencz indítványára tíz tagú küldöttség neveztetett ki, mely a gyűlés köszönetét tolmácsolja ő Felségének, hogy az intézet engedményezésén s a már érintett segélyezésén kívül, a záloglevelek börzei forgalmát is engedményezni méltóztatott. Az alapszabályok felolvasását megelőzőleg felemlítették az azokban

felsőbb helyen tett változtatások, melyeknek: hogy az első közönséges gyűlés akkor hivatik össze, ha 15, nem pedig csak 5 millió forint lesz kölcsön kiadva; és hogy az utolsó pontban fen van tartva az állam főfelügyelési joga. Gróf Desseffy Emil jelentést tén, hogy az ügyrend készülében van s a maga után fel fog terjesztetni jóváhagyás végett; hogy a helygemenesség tárgyában is megtörténtek a szükséges lépések s hogy ez iránt kedvező eredmény remélhető. Felhatalmazást kért, hogy a helytartó tanács után eszközölje: hogy ezentul az alapítványi tőkék hitelpapírokba fektessenek; hogy a megyei s városi hatóságok az árvapénzeket hitelpapírok vételére fordítsák; hogy a biztosítókra kötelezett hivatalnokoktól s házasuló katonatisztekől az intézet záloglevelei, csak úgy mint más állampapírok, elfogadtassanak sat. Majláth György ő nmlga indítványára a folyó évi november 20-án tartandó alakuló közgyűlésig a négyes választmány biztatott meg az intézet ügyeinek vezetésével, felhatalmaztatván, hogy tegye magát érintkezésbe bel- és külföldi tőkepénzesekkel az intézet érdekeinek előmozdítása végett s alapító tagokat fogadjon el. Az eddig aláírt alapító 1,300,000 forint és így már is 300,000-rel több, mint a mennyi a megalakulhatásra mulhatlanul szükségesnek határozottat. Ezen kívül gr. Zichy Ferencz ő nmlgának sikerült több tekintélyes külföldi tőkepénzest megnyerni, kik tetemes összegeket fognak záloglevelekbe fektetni.

— Belgrád, sept. 21. Usiczát a szerbek szabályszerűleg ostromolják. Ostrommunkálatok tétettek.

Szemendriát és Sabacsot cernirozták. A várőrséget gyakori lövésekkel nyugtalanították. Mind a két városból menekült családok érkeztek ide.

— Berlin, sept. 21. A „Sternztg.” a megbiusult kiegyezésről írt hosszú cikkét így végzi: A kormány az általa elvileg és tényleg megállapított álláspontot rendületlenül megtartandja; remélvén, hogy a higgadtabbak az országban a legújabbban történetekből meg fognak győződni, hogy nem a kormány hibája, ha az 1862-i költségvetés úgy kerül ki a következházának tanácskozása alól, hogy maguk a határozók közül is senki sem hiszi létrejövételét vagy kivihetőségét.

— Ragusa, sept. 22. Tegnap Cetinjeben békeünnepélyeket rendeztek; törökök is voltak meghiva. A katonai ut iránti feltétel megállapított. Mirko száműzése Omer pasának jelentve van.

— Berlin, sept. 22. A hadügyi költségvetés fellett holnap lesz a szavazás. Bismark-Schönhausen gróf ma kihallgatáson volt a királlyal. A „Kreuzztg.” jelenti, hogy Heydt miniszter csak feltételeken kérte elbocsátását. De Bernstorff gróf beadta lemondását.

Távíratí tudósítás a bécsi börzéről

September 24-én: Nemzeti kölcsön 82.90. 5% Metalliques 71.10. Bank-részvény 790.—. Hitel-részvény 216.40. Váltó Londonra 125.20. Ezüst 123.75. Arany 5.98.

September 22-kén: Urbéri kárpótási kötvény: Magyar országi 71.50. Erdélyi 69.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

Sz. 3250 1862. Árlejtési hirdetmény.

Sz. kir. Kolozsvár városában a fuvarozási 6. % hat előfogatok s ugyan anynyi szerek kiállításának folyó 1862 ik november hó 1-től 1863 october 31-ig terjedőleg egy ke-rek évre leendő bérbe adására az árlejtés f. 1862-ik év **september 25-én** ugy délelőtti mint a délutáni hivatalos órákban tanácsbáznál a városgazdai 17 számú hivatalos szobá-ban fog megtartatni.

A fölkiáltási összeg a mellék javadalmakon kívül 2250 ftban o. ért. állítván meg, bérvágyók erkölcsi maguk viseletéről és vagyoni állapotukról tanuskodó hivatalos bizonyít-vánnyal és bánatpénz betétele végett a fölkiáltási összegnek 10 % -jával ellátva irt helyen és időben megjelenni fölhiavatnak.

A szerződés föltételei tanácsbáznál a városgazdai hivatal szobájában a hivatalos órákban naponta áttekinthetők, de az árlejtést megelőzőleg is fölolvastatnak.

Sz. kir. Kolozsvár város tanácsa 1862-ik év september 16-án tartott üléséből.

Gothárd József, főjegyző.

HEM HIVATALOS.

Bécs városi fogorvos BLAU

Kolozsvárra megérkezvén, mesterséges műfogak betévése és más fogorvosi segélytétel végett, naponta délelőtti 10 órától 1 óráig szállásán belmagyarutczában **HIRSCH-FELD ELIZ** k. a. házánál 446 sz. alatt megtalálható.

Itt mulatása csak péntekig **september 26-ig** fog terjedni.

Egy gyógyszerész segéd

kerestetik özv. **Ritter Traugott** gyógyszerészárba **Kolozsvárt**.

A birtokos urak, kiknek Kolozsvár környékén tiszta-búzajók van eladó, felkéretnek sziveskedjenek csépelteni s november közepéig egy részit ide beszállítani, hogy ne legyenek kénytelen gőzmalmi téli szükségletemet távolabb vidékről megszerezni.

Zsigmond Elek.

Hirdetmény.

A magyar-láposi uradalom részéről közhírre tétetik, miszerint a **makkoltatás**, mely mintegy **300—400 darab sertésre elegendő** és a mező-városokhoz közel eső erdőkben találhatik: minden perezhben kész pénzért **eladó**.

Az alku megköthető szóval, vagy levél által Magyar-Láposon, tktes Kis Sámuel uradalmi ügyelő urnal.

(453) | 25/9 |

WOLFF J.

MAGYAR KIRÁLY“ című gyógyszerészárban Kolozsvárt legjutányosbb gyári áron, és eredeti friss minőségben találhatnak:

Mindenféle hasonszenvi, (Homoeopathisch) szerek, egyenként, és felszerelt szek-
rényekben is. Különbféle ruggyantábol, (Kautschuk) sebészeti eszközök.
Ujabb találmányu bel- és külföldi divat-gyógyszerek.

Külföldi:

ÁLTALÁNOS ÉTEK-POR, dr. Gölis-től Bécsben.
Valódi SEIDLITZI POR, Valód friss **csukamáj olaj**,
(Dorsch Leberthran-Öhl.) Palaczkokban, és font számra.

Bilini szeletrék, emésztő szer. **Giliszta Chocroládé és pogácsák**.
STEIER FÜNEV, mellbetegeknek. Valód **augsburgi élet-essentia**,
dr. Kiesow-tól. **Ideg- és izom-essentia** G. J. Engelhofertől.

Növény fog-essentia Thausig bécsi fogorvostól.

Nyomatott az ev. ref. fótanoda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)

Melléklet: **Popini és Huflesz** Fotogén-lámpák árjegyzéke.

(502)

25/9

(5-6)

A finom gyógyszerészet legújabb es. k. kiv. szab. pipere czikkéi.

Dr. LINDES tanár

növényi

RUDAS HAJKENŐCSE.

Ezen, több nagyteknélyti tudomá-
nyos férfiak s egészségi hatóságok helyben-
hagyása mellett a legezlszerűbb művegy-
tani eljárás szerint gondosan **tisztán**
növényi alkotórészekből összeállított
rudas hajkenőcs igen jótékonyan hat a
hajnövése, miután azt hajlékonyan tartja
s a kiszáradástól megóvja; e mellett a haj-
nak szép természetit fényt és rugalmasságot
kölesönöz, míg egyszersmind a fejtető szil-
lárdítására egészen kitűnőleg alkalmas.

A es. k. kizár. szabad. **rudas haj-
kenőcs** csak eredeti darabokban adatik el,
melyeknek hivatalosan letett czim-borítéka
zöld és aranybronz színre van képezve.

Ára egy eredeti darabnak **50 ujkr.**

Fennebbi piperezerek **belső szilárdsága** minden kimerítőbb dicseretet fölülse-
gessé tesz; — már egy **kevés kísérlet** elegendő, hogy e közhasznú szerek **cél-
szerűségéről s kitűnőségéről meggyőződés** szerzettessék — s ezek **csupán**
és **egyedül** következőknél adatnak el:

Kolozsvárt: WOLFF J. és KHUDI J. gyógyszer. **Abrudbányán:** Ferenczi
Mihály; **Beszterczén:** Kelp és Dietrich & Fleischer; **Brassóban:** Stenner F.; **Déván:**
Büchler A.; **Enyeden:** Bisztricsányi A.; **Erzsébethvárosban:** Schmidt A.; **Hátszegben:** Mátéfi
Béla gyógyszer.; **Károly-Féjervárt:** Rusz János; **Kézdi-Vásárhelytől:** Hankó László; **Kő-
halomban:** Melas Ed. F. gyógyszer. **Maros-Vásárhelytől:** Fogarasi J. D. Medgyesen: Ván-
dory & Brandsch; **Segesvártól:** Misselbacher fia és Teutsch; **Sz. Újvárt:** Placintár és
fia gyógyszer.; **Szász-Régenben:** Wachner Traugott; **Szászsebesben:** Weissörtel Ad. G.; **Szeben-
ben:** Zöhrer J. F.; **Szekély-Keresztúron:** Binder Márton; **Sepsi-Szentgyörgyön:** Vitályos
Béla; **Sz. Udvarhelytől:** Kauntz J. A. gyógyszer.; **Szeredában:** Gózy A.; **Sz.-Somlyón:**
Ruszka Ignác; **Tasnádán:** Szongott Jakab; **Tordán:** Velits G. és Wolff G. uraknál.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésben Kolozsvárt, **Wittich Józsefnél** Maros-Vásárhelytől,
Dobray Nándornál S.-Udvarhelytől, **Barthos Domokosnál** S.-Szentgyörgyön
kapható:

MAGYAR ROMÁN-NYELVTAN

A románul tanulók számára. Szerkesztette **Fekete János** (Negrutiu) balázs-
falvi göröggegyesült érseki székesegyház korlátnok kanonok. Második, átdolgozott
kiadás. Ára 1 frt. 20 kr. osztr. értékben.

A garaboncsás diák naptára 1863-István bácsi naptára 1863-ra.
Számos alkalmi és alkalmatlan
képpel és képtelenséggel. Ára 80 kr.

**Paprika Jancsi Képes kalendá-
riuma 1863-ra.** Sokféle hasznos és
mulattató historikákkal ellátva szer-
keszti Tatár Péter a magyar nép szá-
mára. Ára 30 kr.

Bolond Miska naptára 1863-ra.
Számos eredeti fametzzettel. 80 kr.

**Kertész gazdászati naptár 1863-
dik évre:** átalános növényjegyzékkel
és mivelési leirással ellátva. Szer-
kesztik B. Nyáry Gyula és G. P. Ferencz.
Ára 1 frt.

(Hetter József,) **Orvosi növénytan**
Latinból magyaritá és bővité Hamari
Dániel. Második kiadás. Ára 70 kr.